

Euroopa Regioonide Komitee arvamus „Euroopa tööstuse digitaliseerimine“

(2017/C 088/06)

Raportöör: Kieran McCarthy (IE/EA), Corki linnavalitsus**Viitedokument:** komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada ühtse digitaalse turu kõiki võimalusi“

COM(2016)180 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Muutuste ja innovatsiooniühiskonna loomine: eelseisev väljakutse

1. tervitab Euroopa Komisjoni teatist „Euroopa tööstuse digitaliseerimine. Kuidas kasutada ühtse digitaalse turu kõiki võimalusi“ ning selles esitatud vajalike meetmete paketti, mis on suunatud digitaalse ühtse turu strateegiast tulenevate võimaluste rakendamisele. Euroopa tulevase majanduskasvu ja tööhõive väljavaated, aga ka sotsiaalne ühtekuuluvus sõltuvad üha enam võimest mõista, hõlmata ja kasutada kõiki innovatsiooniühiskonna aspekte oma piirkonnas;
2. toonitab, et Euroopa Liidu ühtset digitaalset turgu toetab selle 500 miljonit tarbijat ning et see on üks võimsamaid ELi, liikmesriikide ja nende piirkondade poliitikavahendeid, mis edendab innovatsiooni, majanduskasvu ja tööhõivet;
3. märgib, et tänu digitaalse tehnoloogia uutele põlvkondadele (näiteks suurandmetele) ning digitaalse tehnoloogia uutele ja erinevatele kasutusviisidele valdkondlike ja kohalike probleemide lahendamisel jätkub tööstusrevolutsioon. Euroopa tööstuse suur väljakutse seisneb selles, kuidas neid digitaalseid võimalusi täielikult ja sujuvalt enda kasuks tööle panna. Ei saa alahinnata traditsiooniliste ja mittetehnoloogiliste tööstusharude ettevõtjate, eelkõige VKEde võimalusi kasutada digitaliseerimist täielikult oma konkurentsivõime tõstmise ja tagamise vahendina;
4. tunnistab, et Euroopa Liidu IKT sektor esindab majanduses olulist osa, andes tööd rohkem kui 6 miljonile töötajale ja moodustades SKPst umbes 4 %. Hiljutistes uuringutes on väidetud, et toodete ja teenuste digitaliseerimise abil, kui see võetakse täies ulatuses kasutusele, on võimalik lisada tööstuse tuludele Euroopas järgmise viie aasta jooksul enam kui 110 miljardit eurot aastas;

Kõikide sektorite lähenemine

5. nõustub, et ühtse digitaalse turu kõigi võimaluste kasutamiseks on eriti olulised kaks edutegurit: a) konkurentsivõimeline Euroopa digitaaltööstus ja b) era- ja avaliku sektori valmisolek vastavalt kohanduda, integreerides oma tegevusse vastavaid digitaalseid uuendusi, et tagada kõigile kodanikele teenuste kõrge kvaliteet. Komitee rõhutab, et oluline on ka regulatiivsete tõkete kaotamine, bürokraatia vähendamine ja ELi eeskirjade ajakohastamine;
6. toonitab, et igas suuruses ettevõtted kõikides piirkondades ja sektorites saavad tugineda IKT tugevatele külgedele, ehitades digitaalseid tööstusplatvorme selleks, et töötada välja digitaal tehnoloogiaid alates komponentidest seadmete ja tarkvarani, tarbijaturgudele ning veebi- ja andmeplatvormidel ning asjakohastes rakendustes ja teenustes;
7. rõhutab, et digitaalse ühtse turu strateegia, eeskätt selle digitaal majanduse kasvupotentsiaali maksimeerimise komponent, sisaldab kõiki peamisi liikumapanevaid jõude, mis peaksid aitama kaasa tööstuse digitaliseerimisele selliste valdkondade meetmete abil nagu andmemajandus, asjade internet, pilvandmetöötlus, oskused ja e-valitsus. Mitmesuguste tehnoloogiate lähenemine on digitaalsete muutuste liikumapanev jõud, seda eeskätt robotika, tehisintellekti ja 3D-printimise vallas;

8. julgustab jätkuvaid investeeringuid kolme valdkonna vahelise avaliku ja erasektori lepingulisse partnerlusse programmi „Horisont 2020“ raames: „Tuleviku tehased“ (FoF), „Jätkusuutlik töötlev tööstus ressursi- ja energiatõhususe abil“ (SPIRE) ja „Biotoorainel põhinevate tööstusharude ühisettevõtte“ (BBIJU);

Erinevuste tunnistamine

9. tunnistas, et enamikul tööstusvaldkonna otsustajatest on keeruline otsustada, millal, kui palju ja millistesse tehnoloogiatesse investeerida. Ligikaudu 60 % suurtest tööstusettevõtetest ja enam kui 90 % VKedest tunnevad, et nad sõrgivad digitaalsel innovatsioonis sabas;

10. rõhutab, et digitaaltehnoloogia kiire areng ja selle laiem kasutamine nõuavad hädasti ka olemasoleva regulatiivse raamistiku ajakohastamist selleks, et pidada sammu innovatsiooni enneolematu kiirusega;

11. nõustub, et rohkem tuleks tegutseda ka selle nimel, et hõlbustada suurte, ent killustatud Euroopa teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonitoimingute koordineerimist muudes peamistes digitaaltehnoloogia valdkondades;

12. rõhutab, et laiem arusaam sellest, et koostalitlusvõime on asjakohane mitte ainult avalikus halduses, vaid kõikides sektorites (nt tagamaks, et tarbija vabadust ei ohusta üksikute tehnoloogiaettevõtete omandisüsteemide kehtestatud piirangud), on oluline asjade interneti kasutamiseks ja pidevaks teabevahetuseks kõigi piirkondade vahel. Kehtivad selged nõuded, et ühtsed vormingud, standardid ja tehnilised kirjeldused peavad olema kättesaadavad;

13. peab oluliseks, et Euroopa Komisjon keskenduks õigusloome kvaliteedi programmis (REFIT) innovatsioonitõketele ja analüüsiks, kuidas neid saaks kõrvaldada või vähendada ühtse turu strateegias kirjeldatud uute reguleerivate lähenemisviiside abil. Sellega seoses rõhutab komitee, et kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi tuleb kohelda REFITi protsessis olulise partnerina, mitte sidusrühmana, arvestades et nemad jõustavad enamikku ELi tasandil tehtud otsuseid;

14. kutsub komisjoni üles tegema tihedamat koostööd igas suuruses tööstusharude ja ettevõtjate, kõigi valitsustasandite ja sidusrühmadega, et tuvastada ja kaotada regulatiivsed tõkked Euroopa tööstuse digitaliseerimise ees ning lihtsustada kehtivaid eeskirju;

15. väidab, et Euroopa tööstuse digitaliseerimiseks ja digitaalse ühtse turu jaoks on äärmiselt oluline tõhus IKT standardimise keskkond, mis võimaldab seadmeid ja teenuseid piiriülevalt ning tehnoloogiate vahel sujuvalt ühendada. Sellekohased jõupingutused peaksid strateegiliselt keskendumas standardite väljatöötamisega seotud viiele prioriteetsele valdkonnale: 5G, pilvandmetöötlus, asjade internet, andmetehnoloogiad ja küberjulgeolek;

16. toonitab, et digitaalse ühtse turu prioriteetsete IKT standardite abil peaks püüdma tagada õiglast investeeringutasuvust, et motiveerida ülemaailmselt teadus- ja arendustegevust ja innovatsiooni ning kannustada jätkusuutlikku standardimist, tagades tehnoloogiate laialdase kättesaadavuse avatud ja konkurentsipõhisel turul;

17. märgib, et arendamise, katsetamise ja standardimise traditsiooniline tsüklil ei ole kiiresti arenevate ja keerukate ühtesulanduvate tehnoloogiate jaoks mitmes tööstusvaldkonnas enam piisav;

18. juhib tähelepanu sellele, et töö digitaliseeritud majanduses tähendab ka üha suuremat rõhuasetust uutele oskustele ja suutlikkusele, sealhulgas suuremale loovusele, tõhusamale suhtlemisele ja kohanemisvõimele, mis eeldab väga suurt tööjõu oskuste täiustamist kõikidel tasanditel;

19. rõhutab, et asjade interneti ja suurandmete edasine areng sunnib ka kõiki ettevõtjaid ja üldsust kaaluma olulisi usalduse ja turvalisusega seotud küsimusi;

Sünergia vajaduse tunnistamine

20. soovib tungivalt teha kõik selleks, et luua kõnealuses valdkonnas tugevad keskendunud partnerlused piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil, mis tooksid kaasa märkimisväärsed erainvesteeringuid ja suure mõju konkurentsivõimele turustatavate toodete ja teenuste arengu kaudu; sellega kaasneks samuti kogemuste, teadmiste ja ideede tulutoov vahetamine nende partnerluste vahel, et kasutada ära koostoiimet ja säästa jõupingutusi, luues isegi partnerluste võrgustiku;

21. julgustab jätkama riiklike ja piirkondlike innovatsioonipoliitika kujundajate tõhustatud koostöö lisaväärtuse uurimist, võttes arvesse „aruka spetsialiseerumise“ kontseptsiooni ja uusi piirkondadevahelisi alt ülespoole suunatud algatusi;

22. leiab, et julgustada tuleks avaliku ja erasektori investeeringuid, sealhulgas ettevõtete ja selliste institutsioonide nagu Euroopa Investeeringuspank (EIP – sealhulgas Euroopa investeeringute kava/EFSI kaudu) suuremat panustamist, ning kinnitada taas kord sünergiate olulisust programmi „Horisont 2020“, algatuste Startup Europe ja FIWARE, Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning piirkondlike ja riiklike poliitikavahendite vahel seoses ELi üldisemate konkurentsivõime ja ühtekuuluvuse eesmärkidega;

23. tunnustab ja tervitab Euroopa Komisjoni kavatsust suunata programmi „Horisont 2020“ investeeringud 500 miljoni euro ulatuses digitaalse innovatsiooni keskustele nende laialdaseks kasutuselevõtuks; kusjuures digitaalse innovatsiooni keskuste rahastamine tuleb tagada programmi „Horisont 2020“ teisest sambast „Juhtpositsioon tööstuses“ ega tohi jääda programmi „Horisont 2020“ ülejäänud osade eelarvevahendite kuludesse, ning rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on hea võimalus anda oma panus sellisel kujul pädevuskeskustesse ja tehnoloogilisse universaalteenusesse tööstuslike lõpptarbijate nimel; juhib tähelepanu sellele, et tippasemel teadus on endiselt otsustav kriteerium toetusesaajate valikul ning et teadmussirdes ja innovatsiooniprotsessis arvestatakse piisaval määral kõrgkoolide olulist rolli, et veelgi optimeerida programmi „Horisont 2020“ investeeringute mõju; seda silmas pidades tuleks eelkõige konkretiseerida ja vajadusel läbi vaadata digitaalse innovatsiooni keskuste tegevusega taotletud mõju;

24. kordab, et tuleks jätkata digitaalseteks investeeringuteks vajalike vahendite tagamist, kuna see on tulevikku suunatud ELi ühtekuuluvuspoliitika põhikomponent, ja investeeringud võiksid olla soovitatult suuremad kui Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 14 miljardit eurot, mis kulutati selleks ajavahemikul 2007–2013;

IKT sektori rahastamine meie piirkondades

25. viitab sellele, et interneti avatus ja infosisu ning teenuste pakkumise ja nõudluse muljet avaldav kasv on nüüd konkurentsivõime, majanduskasvu, sotsiaalse arengu ja innovatsiooni peamine liikumapanev jõud Euroopas. Püsivate taristupuudujääkide tõttu – eriti maapiirkondades, kus eraettevõtjad peavad seda tegevust kahjumlikuks – ei suuda paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused siiski praegu neid arenguid täielikult ära kasutada;

26. palub Euroopa Komisjonil toetada selliseid omavalitsusi finantseerimistegevustes, esiteks lubades jätkata Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamist esmajoones kõigi Euroopa piirkondade digitaalse taristu jaoks ning teiseks tunnistada tehnoloogilisi tõkkeid maa- ja hajaasustusega ning muude demograafiliste probleemidega piirkondade digitaalse arengu projektides, mida tuleks pidada üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks;

27. jagab endiselt Euroopa Parlamendi muret seoses mõjuga, mida avaldab Euroopa Ülemkogu 2013. aasta veebruari otsus vähendada eelarvet, mis on mõeldud Euroopa ühendamise rahastu raames digitaalsele taristule ja teenustele, 9,2 miljardilt eurolt ainult 1 miljardile eurole, mistõttu Euroopa Komisjon peab põhjalikult muutma oma plaane;

Innovatsiooni ja konkurentsivõime tugevdamine IKT taristu kaudu

28. rõhutab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on võimalik edendada innovatsiooni ja konkurentsivõimet nõudluse ja pakkumise alaste lahenduste, sealhulgas lairibaühenduse, digitaalmajanduse, e-kaasatuse ja e-valitsuse kaudu. Lisaks tagavad nad hariduse- ja koolitusvõimalused, rakendavad ELi rahastamisalgatusi ja hõlbustavad kasulikke koostööd ja teabevahetust teiste riigiasutustega ka piiriüleselt;

29. tervitab võimalusi, mida pakutakse Euroopa Investeeringispanga kaudu, kes on võtnud kohustuse suurendada oma laenude andmist kuni 2 miljardi euroniga aastas lairibataristu jaoks ning kes on selgesõnaliselt rõhutanud kohaliku ja piirkondliku tasandi olulist rolli sellistes majanduskasvule orienteeritud investeeringutes; komitee rõhutab samuti, kui oluline on innustada kogukonna juhitud jõupingutusi, nagu kogukondlikud ettevõtted;

30. soovib tungivalt toetada ka uusi investeeringuvahendeid, et võtta kiiremini kasutusele taristu, mille abil suudetakse saavutada digitaalse tegevuskava lairibaühenduse kiiruse eesmärgid strateegia „Euroopa 2020“ Euroopa elemendi osas ning kiirendada 4G kasutuselevõttu täies ulatuses (ettevalmistuseks uuematele tehnoloogiatele, nagu näiteks 5G), säilitades samal ajal tehnoloogia neutraalsuse, samuti et võimaldada tõhusat konkurentsi võrguoperaatorite vahel;

E-valitsuse ja e-kaubanduse potentsiaali arendamine

31. rõhutab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võivad seada prioriteediks anda inimestele digitaal- ja ettevõtlusoskusi, mis võimaldaksid neil kasutada täiel määral uusi tehnoloogiaid, mõista küberjulgeoleku küsimusi ja isikuandmete kaitse vajadust, suurendada oma tööalast konkurentsivõimet ning luua uusi ettevõtlusvõimalusi, sealhulgas suurandmete analüüsi kaudu;

32. leiab, et e-kaubandus on paljude väikeettevõtete puhul kasutamata jäänud võimalus, eelkõige liiga suurte kulude tõttu: internetis teevad oste 65 % Euroopa internetikasutajatest, kuid sellele märkimisväärselt suurele nõudmisele vastab vaid 16 % VKEdest, kes müüvad interneti teel – ja alla poolte neist tegelevad internetis piiriülese müügiga (7,5 %);

33. nõuab, et prioriteediks seataks e-kaubanduse takistustest (nt geoblokeerimisest) ja turvalise internetipõhise krediitkaardiga maksesüsteemi puudumisest tulenevate küsimuste lahendamine. Need küsimused tekitavad tarbetuid kulusid, pettuseriske ja probleeme võimalikele internetikauplustele, eriti neile, kes tegelevad piiriülese müügiga;

34. rõhutab Euroopa Komisjoni e-valitsuse tegevuskava tähtsust avalike teenuste ajakohastamisele digitaliseerimise kaudu – eriti seoses üksikisikute ja ettevõtete elektroonilise juurdepääsuga riigiasutustele, sõltumata füüsilisest asukohast – ja seetõttu rõhutab oma toetust koostalitlusvõimeliste ja mitmekeelsete piiriüleste avalike teenuste (eelkõige teabevahetuse) arendamisele, mis on funktsionaalne vahend tajutud ääremaisuse ületamiseks;

35. väidab, et kui kasutada e-valitsuse potentsiaali ühiskondliku kasu saamiseks, näiteks vähendada ökoloogilist jalajälge, edendada turismi või tõsta esile kultuuripärandi objekte, etendavad omavalitsused sageli suurt juhtrolli IKT-alaste võimaluste ja osalejate kindlaksmääramisel, tehnoloogiaalaste parimate tavade jagamisel, vahendite eraldamisel IKT vahenditesse investeerimiseks, edusammude mõõtmisel ja saavutuste tutvustamisel;

36. märgib, et kui ettevõtjad suurendavad oma e-oskusi ja nende kasutamist, siis suurenevad ka nende võimalused kasutada ametiasutustega suhtlemiseks e-lahendusi. Hästitoimiva e-valitsusega kaasneb võimalus pakkuda ettevõtjatele, organisatsioonidele ja eraisikutele tõhusaid e-teenuseid ja digitaalseid protsesse, suurendades sellega juurdepääsetavust, lihtsustades haldusmenetlusi ja lühendades toimikute menetlemise aega riigiasutustes. Digitaliseerimise arenguga suurenevad avaliku sektori osalejate võimalused nii riiklikul, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil, vabastades vahendid selleks, et pühendada rohkem aega klienditeenindusele ja vähem aega haldusküsimustele ja kontrollile;

37. rõhutab, et e-valitsuse koostalitlusvõime nõuab mitte ainult süsteemi ühilduvust, vaid ka riigihalduse suutlikkust töötada tihedas koostöös infosüsteemidega, aga ka üldsuse teadlikkust võimalustest, mida pakuvad sellised süsteemid. Seetõttu soovib komitee lisada inimeste suutlikkuse, sh pidades silmas nii digitaaloskusi kui ka keeleoskust, ja teadlikkuse parandamise komponendid ISA² programmi, et koostalitluslahendused saaksid toetada riigihalduse ajakohastamist;

38. tervitab elektroonilise side siseturu jaoks kavandatud meetmeid, mille eesmärk on kiirendada dünaamilist ja jätkusuutlikku arengut kõikides majandussektorites ning luua uusi töökohti, samuti tagada autoriõigust reguleerivate õigusnormide ajakohastamine, võttes arvesse digirevolutsiooni ja tarbijate muutunud käitumist;

39. tunnistab potentsiaali, mis lähtub teadmiste vahetamise platvormi koostööst Euroopa Regioonide Komitee ning Euroopa Komisjoni teadusuuringute ja innovatsiooni peadirektoraadi vahel, et edendada uusi teadustöö ja innovatsiooni lahendusi, innovaatilisi tooteid ja parimaid tavasid vastusena ühiskondlikele probleemidele, millega seisavad silmitsi Euroopa kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused;

Hariduse ja oskuste vastavuse tagamine tööturu nõudlusele

40. rõhutab, et mõni Euroopa digitaalse tegevuskava prioriteetidest – eelkõige need, mis tegelevad digitaalse kirjaoskuse ja oskuste puudujääkidega, samuti käest lastud võimalustega sotsiaalsete probleemide lahendamisel – on elukvaliteedi ning sotsiaalse ja majandustegevuse jaoks esmase tähtsusega küsimus, mida saab kõige paremini lahendada kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et edendada tõhusamaid ja isikupärastatud teenuseid nii avalikkuse kui ka kohalike ettevõtete jaoks;

41. tunnistab, et IKT spetsialistidele on viimase kolme aasta jooksul Euroopas loodud enam kui miljon uut töökohta. Sellest hoolimata võib eeldada, et nõudmise kiirest kasvust johtuvalt on 2020. aastaks täitmata enam kui 800 000 töökohta selles sektoris;

42. soovib tungivalt edasi arendada Euroopa Komisjoni digitaalvaldkonna töökohtade edendamise suurt koalitsiooni – mitut sidusrühma hõlmavat üleeuroopalist algatust, et taastada tasakaal nende oskuste puudujääkide ja IKT sektori vabade töökohtade vahel asjakohase koolituse, õpipoisiõppe, õppepraktika, liikuvuse suurendamise ja/või teadlikkuse suurendamise meetmete kaudu, et julgustada noori selles valdkonnas õppima ja tööle asuma;

43. tuletab meelde, et just piirkondlikul tasandil on võimalik saada kõige täpsemat ja õigeaegset teavet piirkondlike tööturgude kohta ning just sel tasandil on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel oluline roll oskuste tööturu nõudlusele mittevastavuse kindlaksmääramisel, toetades arengule vastavat ümberõpet ja kutsealast koolitust, ja investeringute innustamisel vastusena kohalikule nõudlusele;

44. kutsub koolitusteenuste osutajaid üles välja arendama sihipärasemaid IKT-alaseid koolituskontseptsioone. Tulevikus on tööks vaja sobivat kombinatsiooni põhioskustest ning pehmetest ja tehnilistest oskustest, eriti digitaalskustest ja ettevõtlusspetsiifilistest oskustest, mida haridus- ja koolitussüsteem ei suuda veel pakkuda täies ulatuses. Seega oleks vaja luua haridus- ja koolitussüsteem, mille raames õpilased/üliõpilased keskenduvad rohkem praktilistele kui teoreetilistele aspektidele;

45. tunnustab Euroopa Komisjoni kavandatavat Euroopa uute oskuste tegevuskava loomist ja olulisust ning seda, kuidas selles esitatakse tööalase konkurentsivõime põhjalik raamistik, mis hõlmab ka vajadust digitaalskuste ja neid täiendavate põhioskuste järele;

46. rõhutab, milline tohutu tähtsus on kodanikele ja töötajatele, õpilastele ning töötajatele digitaalskuste ja -teadmiste andmisel, mis on osa digitaliseerimise ulatuslikust rakendamisest majanduses ja ühiskonnas;

47. kinnitades Euroopa noortevaldkonnas tehtavat koostööd (2010–2018), rõhutab vajadust töötada välja põhipakett, mille iga liikmesriik peaks tagama õpilastele, võimaldades juurdepääsu kiirele internetiühendusele haridussüsteemi raames, pakkudes nii noortele miinimumtagatise e-oskuste ja kvalifikatsioonide osas. Seda tuleks kohaldada mitte üksnes kohustusliku hariduse, vaid ka elukestva õppe raames, tänu uuenduslikele programmidele ja täiendõppele, mis ei jää maha tehnoloogia arengust;

48. hoiatab, et kui majanduslik ja tööhõive perspektiiv kõrvale jätta, siis ei tohi digitaal tehnoloogia üha suureneval mõjul, eriti noorte seas, lasta kahjustada inimese põhioskusi, näiteks kirjaoskust ja isikutevahelist suhtlemist;

49. järeldab, et digitaalse tegevuskava jätkusuutliku rakendamisega seoses on vaja täiendavalt tunnustada ELi piirkondi. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on tegevuskava soovitude peamine sihtrühm ja neid tuleb vaadelda selle rakendamise põhihoova ja -partnerina.

Brüssel, 11. oktoober 2016

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Markku MARKKULA
